

POVODNĚ (2/2): Jak minimalizovat škody na soukromém majetku?

Jak již předesílal minulý díl, třetí díl seriálu Obec 21. století je věnován opět povodním. V [první části](#) jste se dozvěděli, jaké má obec povinnosti v souvislosti s povodněmi a čím může snížit riziko vzniku škod. V tomto díle se zaměříme spíše na obyvatele obcí, a to prostřednictvím problematiky povodňových plánů vlastníků nemovitostí (PPVN) a povodňových plánů staveb. Dále se v tomto díle budeme věnovat rozsáhlé problematice havarijních plánů.

Povodně jsou přírodní fenoménem, kterému nelze zabránit. Povodně představují v současné době pro Českou republiku největší přímé nebezpečí v oblasti přírodních katastrof. Mohou být i příčinou závažných krizových situací, při nichž vznikají nejenom rozsáhlé materiální škody, ale rovněž ztráty na životech obyvatel v postižených územích. Dochází při nich k rozsáhlé devastaci kulturní krajiny včetně ekologických škod.

Povodňové plány vlastníků nemovitostí

Problematiku povodňových plánů jsme částečně probrali již v minulém díle našeho seriálu. Pro osvěžení si na úvod zopakujeme, co se pod pojmem povodňový plán skrývá.

CO JE TO POVODŇOVÝ PLÁN

Povodňový plán je dokument obsahující souhrn organizačních a technických opatření, potřebných k odvrácení nebo zmírnění škod při povodních na životech a majetku občanů a společnosti a na životním prostředí. Povodňový plán rovněž řeší provádění některých dalších přípravných povodňových opatření, i opatření prováděných během a po povodni.

Zpracování povodňových plánů patří mezi základní přípravná opatření v ochraně před povodněmi. Povodňové plány zpracovávají nejen obce či jejich sdružení, ORP, města a kraje, ale také jednotliví vlastníci nemovitostí. Kdo má tedy kromě veřejných subjektů povinnost zpracovat povodňový plán?

Legislativní základ

Základním právním dokumentem, který řeší problematiku zpracování povodňových plánů vlastníků nemovitostí je zákon o vodách (254/2001 Sb.). Co zákon o vodách říká? →

Pokud si tedy nejste jisti, zda jste i vy povinni zpracovat povodňový plán, obraťte se na příslušný vodoprávní úřad, který zpravidla spadá pod působnost jednotlivých obcí s rozšířenou působností.

Nicméně tvorba povodňových plánů vlastníků nemovitostí není jedinou povinností, kterou občané mají ve spojitosti s povodňovými událostmi. Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, jsou na základě zákona č. 254/2001 Sb. **povinni zajistit, aby nebyly zhoršovány odtokové podmínky a průběh povodně**, a to následujícími způsoby:

Zákon o vodách

„Pro stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. V pochybnostech o rozsahu této povinnosti nebo o tom, které stavby mohou zhoršit průběh povodně, rozhodne vodoprávní úřad.“ (viz §71/4)
 „Vodoprávní úřad může uložit povinnost zpracovat povodňový plán vlastníkům pozemků, které se nacházejí v záplavových územích, je-li to třeba s ohledem na způsob jejich užívání.“ (viz §71/5)

- zpracovávají povodňové plány**, mají-li takovou povinnost podle § 71 odst. 4 nebo jim byla uložena vodoprávním úřadem podle § 71 odst. 5,
- provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány povodňové prohlídky**, zejména prověřují stav objektů v záplavovém území z hlediska možného ovlivnění odtokových podmínek za povodně a možného odplavení staveb, jejich částí a movitých věcí,
- na příkaz povodňového orgánu **odstraňují své předměty a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů** nebo ucpání koryta níže po toku,
- zajišťují pracovní síly a věcné prostředky k zabezpečení svých předmětů a zařízení**, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku,
- v době nebezpečí povodně **zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků** a prověřují jejich připravenost podle povodňového plánu,
- sledují na pozemcích a stavbách všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně**, zejména nahromadění plovoucích předmětů a ucpání průtočného profilu,
- účastní se hlášené povodňové služby**, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán, správce vodního toku a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- zajišťují záchranu osob a svého majetku**, včetně případné předčasné sklizně,
- zajišťují ochranu plavidel** a zařízení sloužících k plavbě, jsou-li vlastníky nebo provozovateli přístavu; přitom se řídí pokyny orgánů státní plavební správy,
- provádějí povodňové zabezpečovací práce**, zejména na objektech propustků a mostů, silničních a železničních náspů, aby nebyla omezena jejich průtočná kapacita,
- po povodni provádějí prohlídky pozemků a staveb**, zjišťují rozsah a výši povodňových škod a poskytují povodňovému orgánu podklady pro zprávu o povodni,
- odstraňují povodňové škody**, zejména zabezpečují kritická místa pro případ další povodně.

Víte, že...?

Podle § 63 Zákona 254/2001 Sb. je k zajištění ochrany před povodněmi každý **povinen** umožnit vstup, případně vjezd na své pozemky, popřípadě stavby těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací a záchranné práce a rovněž přispět na příkaz povodňových orgánů osobní a věcnou pomocí k ochraně životů a majetku před povodněmi a řídit se příkazy povodňových orgánů. Pokud při této činnosti vznikla vlastníkově pozemku nebo stavby škoda, má nárok na její náhradu. Ovšem náklady, které vzniknou právníkům a fyzickým osobám vlastními opatřeními k ochraně jejich majetku před povodněmi však nesou podle § 86 tohoto zákona tyto osoby samy.

Pro zopakování a rozšíření informací týkajících se všech legislativních dokumentů vztahujících se k tématu povodní můžete nahlédnout [zde](#).

POZORI

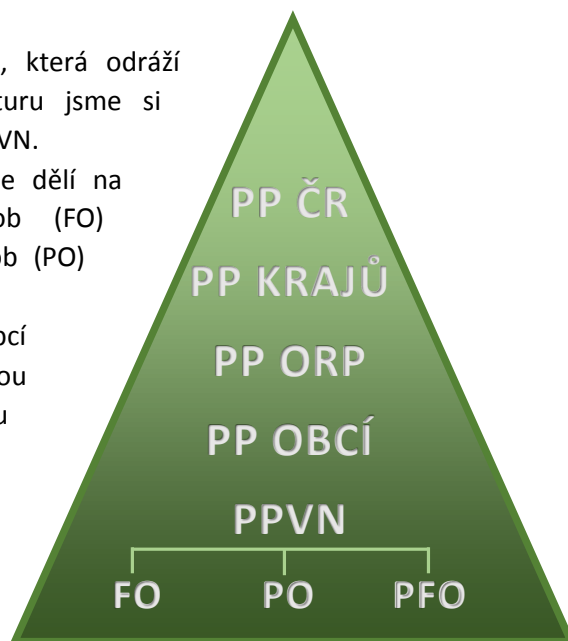
Vlastníci nemovitostí zpracovávají PPVN nejen pro účely a potřeby obce, ale hlavně pro svoji potřebu a v plánu řeší skutečnosti týkající se své vlastní ochrany!

Hierarchie povodňových plánů

Povodňové plány mají svou hierarchickou strukturu, která odráží administrativní dělení České republiky. Tuto strukturu jsme si představili již v minulém díle, dnes ji však rozšíříme o PPVN.

- ⇒ povodňové plány vlastníků nemovitostí, které se dělí na povodňové plány nemovitostí fyzických osob (FO) a povodňové plány nemovitostí právnických osob (PO) a podnikajících fyzických osob (PFO)
- ⇒ povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí
- ⇒ povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které zpracovávají obce s rozšířenou působností
- ⇒ povodňové plány správních obvodů krajů, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správci povodí
- ⇒ povodňový plán České republiky, který zpracovává MŽP

Kromě povodňových plánů územních celků a povodňových plánů pro objekty ohrožené povodněmi se zpracovávají povodňové plány i pro účely provádění stavebních prací či rekonstrukci objektů.

Struktura a obsah povodňového plánu vlastníka nemovitosti

Tvorba povodňového plánu vlastníka nemovitosti vychází z odvětvové technické normy vodního hospodářství TNV 75 2931.

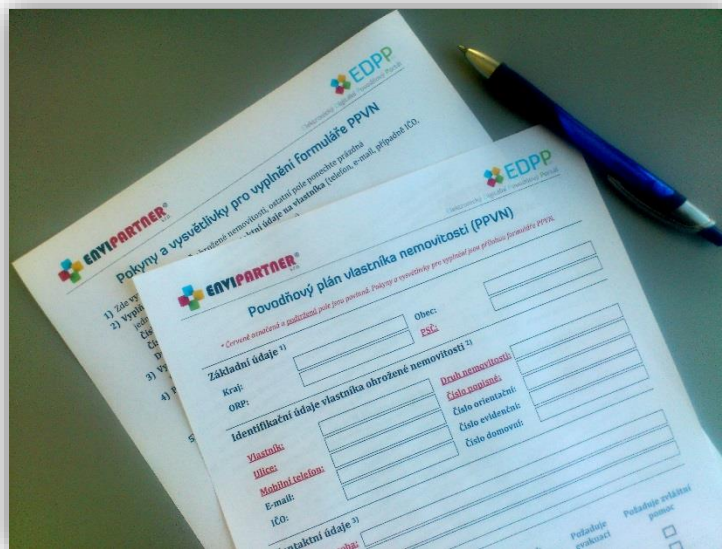
Přesná podoba zpracování PPVN není dána, ovšem je nezbytné, aby povodňový plán vlastníka nemovitosti obsahoval určité údaje:

1. Titulní list

- ⇒ údaje o vlastníkovi
- ⇒ adresa objektu
- ⇒ autor plánu, datum vypracování a schválení
- ⇒ je možné uvést i záznamy o aktualizaci

2. Věcná část

- ⇒ základní hydrologické údaje a stručný popis lokality, kde je objekt umístěn
- ⇒ ohrožená místa objektu (vodou, ledovými jevy, apod.)
- ⇒ materiál pro záchranné práce a dopravní prostředky a mechanismy
- ⇒ rozmístění hlavních uzávěrů, ústupové cesty z objektu

Možná podoba formuláře PPVN

3. Organizační část

- ⇒ kontakty na povodňové orgány obce, záchranné složky, osoby zodpovídající za určité úkony (např. odstavení hlavních uzávěrů, zajištění dopravy, apod.)

4. Grafická část

- ⇒ mapa, která bude obsahovat objekt, aktivní záplavové zóny, evakuační trasy, různá nebezpečná místa, apod.

Povodňový plán vlastníka nemovitosti se zpracovává se ve dvou provedeních, z čehož jedno zůstává majiteli nemovitosti a druhé je předáno příslušnému orgánu obce, popř. odboru životnímu prostředí apod. Povodňové plány vlastníků nemovitostí se následně stávají součástí povodňového plánu obce.

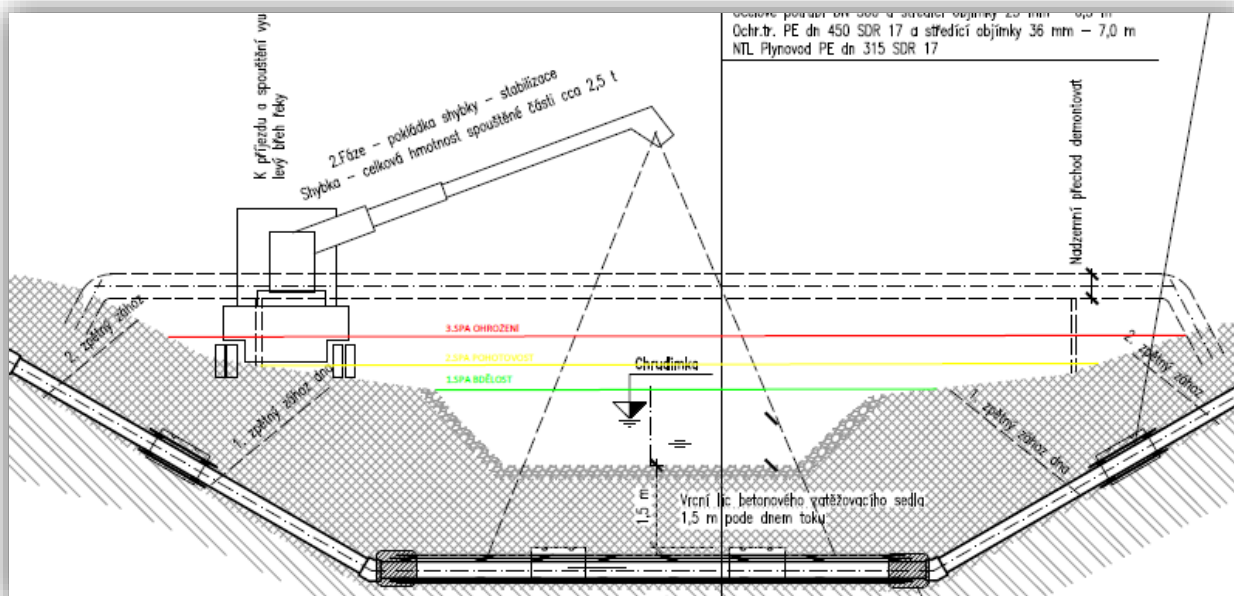
Víte, že...?

U povodňových plánů pozemků a staveb potvrzuje soulad povodňový orgán obce. Jde-li však o stavbu přesahující svým rozsahem nebo vlivem na okolí významně území obce, potvrzuje soulad nadřízený povodňový orgán a nižší povodňové orgány o tom informuje.

POZOR!

Nevytvoří-li vlastník pozemku nebo stavby, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, povodňový plán vlastníka nemovitosti, dopouští se přestupku, za který mu může být uložena pokuta až do výše 100.000,- Kč. Navíc, za aktualizace povodňového plánu vlastníka nemovitosti je odpovědný právě vlastník této nemovitosti, nikoli obec!

Řez korytem řeky Chrudimky, kde jsou vyznačeny stupně povodňové aktivity, při kterých se budou provádět opatření k zajištění stavby před povodněmi

Jak jsme uvedli již výše, povodňové plány vlastníků nemovitostí se mohou rozdělit na povodňové plány nemovitostí fyzických osob a povodňové plány nemovitostí právnických osob a podnikajících fyzických osob, níže se zaměříme na základní rysy těchto dokumentů.

Povodňové plány nemovitostí fyzických osob

- obsahují informace o nutných opatřeních a činnostech pro ochranu života a zdraví obyvatel a pro ochranu majetku,
- provádějí je obyvatelé nemovitosti, příbuzní nebo další osoby uvedené v povodňovém plánu, popřípadě povodňové orgány a složky integrovaného záchranného systému,
- **schvaluje je pouze obec**, na jejímž katastru se objekty nachází.

Povodňové plány nemovitostí právnických osob a podnikajících fyzických osob

- řeší přípravu a stanoví organizační, operativní, technická, provozní opatření, směřující k záchraně osob, materiálních hodnot daného objektu,
- stanovuje dobu včasného ukončení pracovních procesů a **postup zabezpečení nebezpečných látek** ohrožující životní prostředí a **odplavitelného materiálu**,
- jedná se o opatření využívající vlastní síly (zaměstnance) a prostředky (manipulační, dopravní a specializované),
- **schvaluje je obec**, na jejímž katastru se objekty nachází, a **příslušný vodoprávní úřad**.

Digitální povodňové plány vlastníků nemovitostí (dPPVN)

Podobně jako u povodňových plánů územních celků, tak i u povodňových plánů vlastníků nemovitostí je možná jejich digitalizace (dPPVN).

Digitální zpracování plánu umožňuje oproti klasickým tištěným plánům mnohem větší míru provázanosti obsahu pomocí odkazů, jak mezi jednotlivými částmi textu, tak i na mapové pohledy a zejména jeho provázanost s příslušným povodňovým plánem dané obce či města. Napojením srážkoměrných a hladinoměrných čidel do dPPVN také občan získává včasné informace o stavu toků a srážek v okolí, a to v reálném čase. Další nespornou výhodou je možnost zasílání varovných SMS zpráv přímo z rozhraní digitálního povodňového plánu obce vlastníkům ohrožených nemovitostí.

Propojení dPPVN s DPP obce či města. Součástí neveřejné části je také databáze vlastníků nemovitostí. Informace o DPP obcí a měst jsou dostupné veřejnosti, prohlédnout si je tedy můžete i vy, a to na www.edpp.cz.

TIP

Vzhledem k povaze a určení povodňových plánů je třeba, aby byly i povodňové plány vlastníků nemovitostí pravidelně aktualizovány. Povinnost aktualizovat povodňový plán je uvedena přímo ve vodním zákoně. Aktualizaci je vhodné provádět před obdobím jarního tání, kdy ve většině oblastí ČR hrozí největší riziko povodní. Pravidelná aktualizace je mnohem jednodušší u digitálních povodňových plánů, které jsou dostupné v elektronické podobě na internetu. Aktualizaci je pak možné provádět průběžně při zjištění jakékoliv podstatné změny.

Havarijní plány

Kromě zpracování povodňových plánů vlastníků nemovitostí vyplývá z vodního zákona pro fyzické a právnické osoby také povinnost vypracování **Plánů opatření pro případ havárie** (dále jen „havarijní plány“). Tato povinnost se týká všech uživatelů závadných látek (tj. fyzických i právnických osob), které se závadnými látkami nakládají ve větším rozsahu, nebo pokud je zacházení s nimi spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody (například nakládání se závadnými látkami v bezprostřední blízkosti vodních toků či nakládání se zvláště nebezpečnými závadnými látkami).

TIP

Obec, na jejímž území se nachází objekty, ve kterých se nakládá se závadnými látkami ve větším rozsahu (zejména skladovací prostory, výrobní závody, čerpací stanice, ale například i zemědělská družstva), by měla ve svém vlastním zájmu dohlédnout na to, aby všechny tyto objekty měly vypracovaný a schválený havarijní plán.

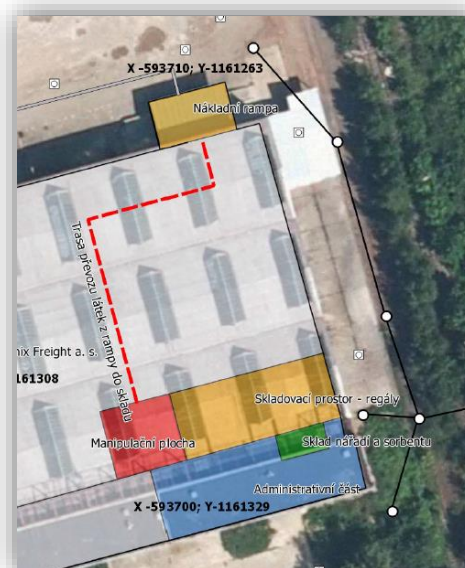

Zpracování havarijních plánů kromě Zákona 254/2001 Sb. podrobně řeší Vyhláška 450/2005 Sb. o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků, která byla v roce 2011 zásadním způsobem novelizována vyhláškou 175/2011 Sb.

Závadné látky

Závadné látky jsou látky, které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod. Mezi takové látky patří mimo jiné i organická hnojiva živočišného původu jako je například kejda, hnůj, močůvka atd. V [příloze č. 1](#) k zákonu jsou uvedeny skupiny nebezpečných závadných látek a zvláště nebezpečných závadných látek, což jsou prioritní látky, které představují významné riziko pro vodní prostředí a související ekosystémy. U těchto látek platí přísnější podmínky při posuzování povinnosti, zpracovat havarijní plán. Například

u nakládání se zvláště nebezpečnými závadnými látkami musí mít jejich uživatel zpracován havarijní plán, pokud nakládá s více než 10 l těchto látek v kapalném skupenství resp. 15 kg v pevném skupenství.

Možná podoba situačního nákresu objektu v rámci jeho havarijního plánu.

Skladování

Kromě požadavků na havarijní plán jsou v Zákoně 254/2001 Sb. a vyhlášce 450/2005 Sb. uvedeny požadavky na zařízení, ve kterých se se závadnými látkami zachází, vymezení rozsahu prohlídek a zkoušek těsnosti nádrží určených pro skladování a přepravu závadných látek a požadavky na odbornou způsobilost osob provádějících zkoušky těsnosti.

Co musí obsahovat havarijní plán

Náležitosti plánu opatření pro případ havárie podrobně popisuje Vyhláška č. 250/2005 Sb. Havarijní plány podle této vyhlášky musí obsahovat především:

- ⇒ **jednoznačné vymezení území/objektu**, pro které je plán zpracován, a identifikaci uživatele závadných látek
- ⇒ **údaje o zpracovateli havarijního plánu**
- ⇒ **seznam závadných látek**, se kterými uživatel nakládá (včetně uvedení jejich množství a klasifikace z hlediska nebezpečnosti)
- ⇒ **seznam všech zařízení v objektu, kde se zachází se závadnými látkami** (včetně dokumentace odvodnění objektu)
- ⇒ **popis možných cest havarijního odtoku** závadných látek a popis možného ohrožení podzemních a povrchových vod únikem závadných látek
- ⇒ **výčet a popis stavebních, technologických a konstrukčních preventivních opatření proti vzniku havárie**
- ⇒ **výčet a popis organizačních preventivních opatření a technických prostředků využitelných při bezprostředním odstraňování příčin a následků havárie**
- ⇒ **popis postupu po vzniku havárie** včetně zásad ochrany a bezpečnosti práce při havárii a její likvidaci
- ⇒ **personální zajištění činností** podle havarijního plánu včetně telefonického spojení na tyto osoby (důležité je především spojení na osoby určené uživatelem závadných látek k zajištění plnění úkolů podle havarijního plánu)
- ⇒ **adresy a telefonická spojení na správní úřady**, subjekty účastníci se zneškodňování havárie a případně i jiné odborné subjekty
- ⇒ **postup předávání hlášení** o vzniku havárie a způsob vedení záznamů o hlášeních
- ⇒ **plány účelových školení** a výcviku zabezpečující rozvoj a udržování potřebných odborných způsobilostí
- ⇒ **údaje o umístění kopií havarijního plánu a popis způsobu jeho aktualizace**

POZOR!

Právníká nebo podnikající fyzická osoba, která zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu a nemá schválený havarijní plán, se dopouští správního deliktu, za který je možné uložit pokutu až do výše 500.000,- Kč. Havarijní plány schvaluje ve vodoprávním řízení příslušný vodoprávní úřad.

Podobně může být právníká nebo podnikající fyzická osoba postihována, pokud poruší povinnosti při haváriích stanovené Zákonem 254/2001 Sb.

Financování

V případě pořízení povodňových plánů vlastníků nemovitostí i havarijních plánů bohužel nelze v současnosti využít evropských či jiných veřejných dotací. Určitou možností, jak pořídit tyto plány levněji, je financování v rámci pořízení digitálního povodňového plánu pro město či obec, které bylo popsáno v minulém [díle](#).

Pokud vaše obec již digitální povodňový plán vlastní, je možné financování těchto služeb zajistit v rámci každoroční povinné aktualizace tohoto povodňového plánu, jak stanovuje vodní zákon. Pro více informací nás neváhejte kontaktovat.

Závěrem

Zpracovávání povodňových plánů, které se týkají ať už obcí, soukromých vlastníků nemovitostí, potažmo havarijních plánů se mnohým jeví jako zbytečné plýtvání financí a další administrativní zátěž. To může být do jisté míry pravda, avšak s první pohromou se tato investice obcím i vlastníkům obratem vrátí, a to několikanásobně, zejména díky minimalizaci škod na jejich majetku. Je důležité nepodceňovat hrozící nebezpečí, byť se za normálního stavu jeví jako minimální – v minulosti již mnohokrát přírodní živly překvapily svou silou a nenápadné potůčky svou schopností proměnit se v ničivou vlnu.

Pokud vás tento článek zaujal a chcete se dozvědět o problematice povodňových plánů ještě více, případně uvažujete o jejich pořízení, neváhejte nás kontaktovat.

V příštím díle...

V prosincovém díle již opustíme téma povodní, avšak i následující téma bude s mimořádnými událostmi nepřímo provázáno. Budeme se v něm totiž zabývat tématem pasportizace, tedy inventarizace majetku.

Popíšeme výhody digitalizované formy této evidence, zjistíme, co všechno lze pasportizovat, k čemu je pasportizace důležitá a v čem může obci pomoci. Představíme vám také nejnovější trendy v oblasti inventarizace majetku, kterou můžete provést vlastními silami. To a mnoho dalších zajímavých a užitečných informací na vás čeká již 1. prosince.

Pokud nechcete přijít o další díly z tohoto seriálu, případně vás zajímá jakékoliv téma, které doposud nebylo v našich článcích rozebráno, můžete nám váš námět zaslat prostřednictvím kontaktního formuláře [zde](#).